

FOTO BNNVARA

Drentse tienermoeder Noah met presentatrice Kim Kötter in **Vier handen op één buik**.

MEDIAWET

Makers hulp-tv moeten zich voortaan verantwoorden

Nu de Mediawet wordt gewijzigd, wil de Kamer dat televisiemakers verantwoording afleggen over de beroepsethiek. Ook makers van hulp-tv.

Door onze redacteur **Lineke Nieber**

AMSTERDAM. Een kookclub voor anorexiapatiënten om ze te helpen met hun eetstoornis. Dat was het idee achter televisieprogramma *Anorexia Eetclub*. Boodschappen doen, vis bakken, en dan je bord leeg eten: voor de camera's van de NTR. Het moest de zieke deelnemers helpen „de strijd aan te gaan met hun eetstoornis”. En de kijker kon zien „wat het betekent om anorexia te hebben”.

Of neem *Vier Handen op één Buik*, ook een programma dat jongeren te hulp schoot. Bekende Nederlanders zouden zich „ontfermen” over tieners (de jongste was vijftien), terwijl hun

zwangerschap en bevalling door camera's werden vastgelegd.

In de praktijk bleek er echter van hulp lang niet altijd sprake. Tijdens het productieproces van beide programma's ging van alles mis. Lopende behandelingen van anorexiapatiënten werden verstoord. Privacygevoelige gegevens gedeeld. En een aantal van de jonge moeders zakte voor het oog van de camera's steeds verder weg in de problemen.

Toen die misstanden in 2018 en 2019 in NRC aan het licht kwamen, drongen Kamerleden aan op „duidelijkere normen”, zeker als er bij programma's „kwetsbare mensen” betrokken zijn. Omroep BNNVARA besloot daarop zelf de afspraken rondom *Vier Handen op één Buik* grondig te herzien. Eerder al was het bij dergelijke programma's van RTL 4 misgegaan. Toenmalig staatssecretaris Sander Dekker zag geen aanleiding om de Mediawet te veranderen. Televisiemakers dragen zelf de verantwoordelijkheid om zorgvuldig met mensen

om te gaan, vond hij. „Het regelen van fatsoen in de wet is ingewikkeld.”

Beroepsethiek

En precies daarin komt nu toch - een klein beetje - verandering. Donderdag stemde de Tweede Kamer in met het wijzigen van de Mediawet - naar verwachting kan minister Slob ook in de Eerste Kamer op voldoende steun rekenen. Vast lag al dat makers zich moeten houden aan regels over reclame en sponsoring en dat zij met hun programma's de wet niet mogen overtreden (aanzetten tot geweld mag niet). Straks zijn omroepen ook verplicht om verantwoording af te leggen over onder meer hun beroepsethiek.

Omroepen hebben al jaren hun eigen redactiestatuut. De NTR - van *Anorexia Eetclub* - legde onder meer vast dat jongeren die deelnemen aan hun programma's „beschermd moeten worden tegen onnodige emotionele belasting en tegen nadelige gevolgen voor hun welzijn”. Of makers zich ook aan die afspraken hebben gehouden, moet straks dus zichtbaar worden in het jaarverslag. Ook als een programma gemaakt is door een buitenproducent.

Ook de ombudsman van de publieke omroep - die journalistieke uitingen beoordeelt - moet een zwaardere rol krijgen en wordt verankerd in de wet. Margo Smit, sinds 2017 in functie, moet met regelmaat klagers teleurstellen dat zij alleen kan oordelen over programma's die de codering 'journalistiek' kregen. Krijgt zij klachten over *Radar of Kassa* (beide 'informatief') dan moet zij klagers naar de omroepen verwijzen. *De Nieuwe Maan* valt in de categorie 'religie'. „Dat snapt het publiek niet.” Volgens de gewijzigde wet kan ze straks ook over 'informatieve' en 'educatieve' programma's oordelen. Of hulp-tv daaronder valt is nog onduidelijk, maar programma's over medische ontwikkelingen bijvoorbeeld wel. Smit: „Je wil toch echt dat alles wat daarin beweerd wordt klopt. En mocht het niet zo zijn, dan is het goed als een onafhankelijke stem daarover oordeelt.”

Wijziging Mediawet

Wat verandert er nog meer bij de publieke omroep?

Minder reclame

De publieke omroep stopt vanaf 1 januari met reclames online en rond kinder-tv. De reclametijd wordt in vijf jaar gehalveerd.

Meer regionaal nieuws

NPO2 komt in de vooravond met een vast blok regionaal nieuws.

Meer online video

Een omroep kan geld krijgen voor een programma ongeacht voor welk platform dat wordt gemaakt. Het budget wordt losgekoppeld van de plaats in het uitzendschema op tv. Dit is om online video te stimuleren.

Minder leden

De aspirant-omroepen PowNed, WNL en Human hebben slechts 50.000 leden nodig om voort te bestaan (in

plaats van 150.000). Het minimum voor andere omroepen is verlaagd van 150.000 leden naar 100.000.

Meer nieuws

Nieuws verzorgen, vooral onderzoeksjournalistiek, wordt een wettelijke taak.

Minder tv-zenders

De omroep hoeft van de wet nog maar twee tv-zenders te onderhouden, de derde is optioneel. De omroep zal NPO3 niet snel opgeven.

Meer voor buitenproducenten

Omroepen moeten meer programma's bestellen bij onafhankelijke producenten. Het minimum wordt verhoogd van 16,5 naar 25 procent van alle programma's. In praktijk zit de omroep daar al boven.